నాణానికి మూడో వైపు

డాక్టర్ టి. విమల

అలా శాంతి కష్టాలు గట్టెక్కాయి.

అలా....అలా....కష్టాలు గట్టెక్కిన శాంతి జీవితంలో నిలద్రొక్కుకో గలిగి, సారధిని ఎం. ఎ. వరకూ చదివించగలిగింది.

*

"అదీ బాబూ....మీ అమ్మ కథ....ఈ లోకం నన్ను చెడిపోయిన ఆడది అంది. మొగుడు వొదిలేసిన ముండ అన్నారు. ఇంకా ఎన్నెన్నో కథలు అల్లుకొని ప్రత్యక్షంగానూ, పరోక్షంగానూ నా మనసును గాయపరిచారు....కాని అవేమీ నేను లెక్క చెయ్యలేదు. నా ఆశయం అల్లా ఒక్కటే. అదే నిన్ను కనాలి....పెంచి పెద్ద చెయ్యాలి....ఈ సంఘంలో ఒక మనిషిగా నిన్ను తీర్చి దిద్దాలి. వ్యక్తిత్వం వున్న మనిషిగా నిన్ను నేను చూడాలి. ఆ ఆశతోనే నేను నీకు జన్మ యిచ్చాను....ఇప్పుడు చెప్పుబాబూ! నీకు నేను జన్మ నివ్వటం తప్పా?....చెప్పు బాబూ....చెప్పు....'' కన్నీటి మధ్య తలొంచుకొని నిలబడ్డ తల్లిని చూస్తూనే చలించిపోయాడు సారధి.

సారధి హృదయం బరువెక్కింది.

"అమ్మా! తప్పు చేసింది నువ్వు కాదమ్మా - ఈ సంఘం తప్పు చేసింది. ఈ వ్యవస్థ తప్పు చేసింది. ఈ మనుష్యులు తప్పు చేశారు. వాళ్ళు సిగ్గుపడి తలొంచుకోవాలిగాని, నువ్వెందుకమ్మా సిగ్గుపడాలి. నువ్వు గర్వపడాలి....నిన్ను చూచి ఈ లోకం గర్వపడాలి. నీలాంటి స్త్రీ కడుపున పుట్టినందుకు నేను గర్వపడాలి. అమ్మా! నువ్వు దేవతవి. నువ్వు నమ్ముకున్న ఆశయాల కోసం నిన్ను నువ్వు బలి చేసుకున్నావు. ఇంతకాలం కష్టాలు అనుభవించావు. కన్నీళ్ల రుచి చూశావు. ఇక నువ్వేమీ దిగులు పడకమ్మా....నీకు నేనున్నాను. నన్ను కన్నందుకు కొడుగ్గా నీ ఋణం తీర్చుకుంటాను. నిన్ను పువ్వుల్లోపెట్టి పూజిస్తానమ్మా...నా మాట నమ్మమ్మా.''

ఆవేశంగా అంటున్న కొడుకుని దగ్గరకు తీసుకొని, గుండెలకు చేర్చుకొని, తల నిమురుతూ-

"బాబూ! ఈ క్షణం కోసమే నేనింతకాలమూ ఈ కష్టాలనీ, కన్నీళ్ళనీ భరించాను బాబూ! కొడుగ్గా నువ్వయినా నన్ను అర్థం చేసుకున్నావు. ఈ క్షణంలో భగవంతుడు నా ప్రాణాలు తీసుకుపోయినా సంతోషంగా కళ్ళు మూస్తాను బాబూ! నాకీ ఆనందం చాలు...నాకీ ఆనందం చాలు'' అంటూ ఆనంద బాష్పాలు కార్చింది శాంతమ్మ.

3

సారధి ఇంటర్వ్యూకి వెళ్లొచ్చి వారం రోజులవుతోంది.

ఆ రోజు ఉదయమే ప్రక్క ఊరికి పని మీద వెళ్ళిన సారధి సాయంత్రం పొద్దుపోతూండగా ఇల్లు చేరుకున్నాడు.

ఇంటి ముందు పెద్ద కారు వుండటం చూచి క్షణం నివ్వెరపోయాడు.

ఎవరిదీ కారు?

తమకెవరూ ఇంత పెద్ద కారున్న బంధువులు గానీ, మిత్రులుగానీ, పోనీ తెలిసిన వాళ్ళుగాని లేరే!

మరి ఎవరిదై వుంటుందబ్బా!

ఆలోచనలు ఉక్కిరి బిక్కిరి చేస్తుంటే ఇంట్లో అడుగు పెట్టబోయాడు.

కాని - వరండాని ఆనుకొని వున్న గదిలోంచి ఎవరివో అపరిచిత వ్యక్తి మాటలు వినబడుతుంటే మంత్రించినట్లు తక్కున ఆగిపోయాడు.

"చూడు శాంతీ! నీ పట్టుదల నీదేగాని, నా మాట కొంచెం కూడా వినిపించుకోనంటావ్?'' అంటూంది ఓ మగ కంఠం.

ఆ కంఠం ఎక్కడో విన్నట్లుంది సారధికి.

ఎక్కడ?....ఎక్కడ?

ఎప్పుడు?....ఎప్పుడు?

ఎక్కడ?....ఎప్పుడు?

ఎప్పుడు?....ఎక్కడ?

మైక్రోవేవ్స్ కంటే వేగంగా పయనించాయి ఆలోచనలు. ఆలోచనల్లో అంతు దొరికింది, సారధికి.

అవును. ఆ గొంతు వారం రోజుల క్రితం....తను అటెండైన ఇంటర్వ్యూలో....విన్నాడు. అది రాజశేఖరానిది. అవును....రాజశేఖరానిదే....తను ఆరోజే అనుకున్నాడు - రాజశేఖరానికీ తనకూ ఏవో పోలికలున్నాయని....అందులోనూ ఆయన ప్రవర్తన

కూడా అనుమానాస్పదంగానే కనబడింది తనకి....

అంటే....అంటే....

అమ్మ ప్రేమించిన రాజశేఖరం....ఈ రాజశేఖరం ఒక్కరేనన్నమాట. ఇంటర్వ్యూకి వెళ్లొచ్చి, రాజశేఖరం అనే ఆఫీసరు అచ్చం తనలాగే వున్నాడనీ, ఆయన ప్రవర్తన మీద అనుమానం కలిగే, ఇలా నాన్న నిజంగా చనిపోయాడా? అని అడగవలసి వచ్చిందనీ తల్లితో తను చెప్పలేదు.

ఇప్పుడు మళ్ళీ రాజశేఖరం - అంటే తన తండ్రి మళ్ళీ రంగప్రవేశం చేశాడు. ఇప్పుడు తన తల్లి ప్రవర్తన ఎలా వుంటుందో గమనించాలి.

గతాన్ని మరచిపోయి, గతంలో రాజశేఖరం చేసిన ద్రోహాన్ని క్షమించి తన తల్లి రాజశేఖరం పంచన జేరుతుందా?

ఏమో చెప్పలేం....!

తరతరాలుగా మగవాడు స్త్రీని మోసం చేస్తూనే వున్నాడు. మోసం చేసినప్పుడల్లా ఆడది తన తప్పును తెలుసుకొంటూనే వుంది. మగవాడి వంచనకు దూరంగా వుండాలని శపథాలు చేసుకొంటూనే వుంది. కాని అదే మగవాడు - మోసం చేసిన మగవాడు ఆడదాని దగ్గరికి వచ్చి - 'తప్పయిపోయింది. నన్ను క్షమించమని' కళ్ళనీళ్ళు పెట్టుకొని ప్రాధేయపడి అడగ్గానే ఆడది కరిగిపోతుంది. మళ్ళీ ఆ మోసగాణ్ణి నమ్ముతుంది. అదేనేమో ఆడదానిలో తరతరాల నుండీ జీర్ణించుకుపోయిన క్షమాగుణం!!

ఆ క్షమాగుణమే యిప్పుడూ తన తల్లిలోనూ వుంటే!

ఆ క్షమాగుణం తను క్షమించగలడా? రాజశేఖరాన్ని తండ్రిగా అంగీకరించగలడా?... ఏమో!....ఏమో!

ఆలోచించలేకపోయాడు సారథి.

ప్రక్క గదిలోంచి మాటలు వినిపిస్తూనే వున్నాయి. సభ్యత కాదని తెలిసినా ఆ మాటలు వినసాగాడు సారథి.

"క్షమించండి రాజశేఖరంగారూ!.... పాతిక సంవత్సరాల క్రితం జరిగిన సంఘటనల్ని మళ్ళీ గుర్తుకుతెచ్చి, నా మనసును అల్లకల్లోల పరచకండి. జరిగిందేదో జరిగిపోయింది. ఈ వృద్ధాప్యంలో నాకు కావాల్సింది - మళ్ళీ చెడిపోయిన నా సంసారం కాదు. నాకు కావాల్సింది ప్రేమ, ఆప్యాయత, అనురాగం. అవే నాకు కావాలి....అవి నా నోముల పంట నా సారథి దగ్గర లభిస్తాయనే నమ్మకం నాకుంది. నాకింతకంటే ఈ జీవితంలో ఇంకేమీ అవసరం లేదు. దయ వుంచి ప్రశాంతంగా బ్రతుకుతున్న మా జీవితాల్లోకి ప్రవేశించాలని ఆశ పడకండి. ఆస్తి అంతస్తు పేరుతో మమ్మల్ని ప్రలోభ పెట్టకండి. ఈ విధంగా మాట్లాడుతున్నందుకు నన్ను క్షమించి ఇక్కడి నుంచి వెంటనే వెళ్ళిపొండి. ఇప్పుడో ఇంకాసేపట్లోనో నా కొడుకు రావొచ్చు. వాడు మన మాటలు వింటే బావుండదు. దయవుంచి వెళ్ళిపొండి...." అంటోంది తన తల్లి.

"లేదు కాంతా....లేదు. నేనిప్పుడు ఏకాకిని. ఏ ప్రేమానురాగాలకీ నోచుకోని దౌర్భాగ్యుణ్ణి. నీకు చేసిన ద్రోహం ఈ లోకంలోనే నాకు తగిలింది. నిన్ను నమ్మించి మోసం చేశాను కాదనను. కాని నిజానికి నీకు మోసం చెయ్యాలనే తలంపు నాకు లేదు. చండశాసనుడైన మా నాన్న మాటకు ఎదురుచెప్పే ధైర్యంలేక, ఆస్తి కోసం అంతస్తు కోసం ఒక మూర్ఛరోగి మెడలో తాళి కట్టిన పిరికివాడిని. కాని ఆ మూర్ఛరోగికైనా జీవితాంతం భర్తగా వుండాలని ఆశించినా ఆశ ఫలించని దౌర్భాగ్యుడ్ని....నా భార్య అకస్మాత్తుగా పెళ్ళయిన రెండు సంవత్సరాలకే మేడ మీది నుండి మూర్ఛవచ్చి క్రిందపడి దారుణంగా చనిపోయింది. మా నాన్న ఇంచుమించుగా ఆ సంవత్సరంలోనే ఒక కారు యాక్సిడెంటులో ప్రాణాలు పోగొట్టుకున్నాడు.

"నా భార్య చావు, నా తండ్రి చావు నాకు ఆస్తినీ, ఏక ఛత్రాధిపత్యాన్ని తెచ్చిపెట్టిందేగాని, మనిషికి కావాల్సిన మనశ్శాంతిని దూరం చేసింది. వీటన్నిటికీ కారణం ఆనాడు నువ్వు కార్చిన కన్నీళ్ళే! ఆడదాని కన్నీళ్ళు మగవాడికి జయం కాదు. అరిష్టాన్నే తెచ్చిపెడుతుంది. అందుకే నీకోసం ఎంతగానో ప్రయత్నించాను. నీకు జరిగిన అన్యాయానికి కనీసం క్షమాపణలు చెప్పుకోవాలనీ, మనస్ఫూర్తిగా క్షమించమనీ అడగాలనుకున్నాను. కాని నువ్వు ఊరు విడిచి వెళ్ళిపోయినట్లు తెలిసింది. అప్పటి నుంచీ నీ గురించి ఆలోచించని రోజంటూ లేదు కాని వారం రోజుల క్రితం ఇంటర్వ్యూలో సారథిని చూచిన తర్వాత సారథి ఫైల్లో నీ ఫోటో చూచిన తర్వాత మీ వివరాలు తెలిశాయి. నిన్ను కలుసుకోగలిగాను.

"చూడు కాంతీ....సారథికి నా దగ్గరగానీ, మరొకరి దగ్గరగానీ ఉద్యోగం చెయ్యవలసిన ఖర్మేం పట్టింది? నేనెటూ ముసలివాడిని అయిపోయాను. ఇప్పుడు నాకు కావాల్సింది బాధ్యతలు కాదు. విశ్రాంతి, మనశ్శాంతి. సారథికి నా బరువు బాధ్యతలు అప్పగించి విశ్రాంతి తీసుకోవాలని కలలు కంటూ ఇంతదూరం వచ్చాను. నీకు చేసిన అన్యాయానికి ఈ విధంగానైనా నా పాపానికి ప్రాయశ్చిత్తం చేసుకోవడం తప్పని నేననుకోను.

"అందుకే నా మాట కాదనకు కాంతీ! నువ్వు చెప్పితే సారథి కాదనడు. సారథికి నచ్చచెప్పు. మీరిద్దరూ నాతో వచ్చేయండి. నా కోరిక తీర్చండి. ప్లీజ్...."

రాజశేఖరం ప్రాధేయపడి అడుగుతున్నారు.

సారథి వళ్ళు వేడెక్కింది.

ఇరవైఅయిదు సంవత్సరాలు తననీ తన తల్లినీ గాలికి వొదిలేసి, మేమేమైపోయామో కూడా ఆరా తియ్యని పెద్ద మనిషికి, అకస్మాత్తుగా మేం కావాల్సివచ్చామన్న మాట!

ఎందుకు?....ఎందుకు?....

ఆలోచిస్తున్నవాడల్లా తక్కున ఆగిపోయాడు సారథి.

అమ్మ అంటోంది.

"క్షమించండి. ఎన్నివిధాలుగా చెప్పినా మీరు అర్థం చేసుకోడం లేదు. నేను ఇదివరకటి కాంతని కాదు. జీవితంలో పూర్తిగా ఎదురు దెబ్బలు తిని జీవితాన్నీ, మనుష్యుల్నీ కాచివడబోసిన కాంతమ్మని. కాబట్టి మీ మాటలు నా మీద పని చెయ్యవు. వెళ్ళిపొండి. దయవుంచి నన్ను విసిగించకండి."

ఇంక ఎక్కువసేపు తెర వెనుక వుండటానికి మనసు బుద్ధిపుట్టలేదు సారథికి. క్షణం ఆలోచించి, సభ్యతకోసం తలుపు మీద రెండుసార్లు చేత్తో తట్టి లోపలికి వెళ్ళాడు సారథి.

సారథిని చూచి నోరు తెరచింది కాంతమ్మ. రాజశేఖరం ముఖం ఆనందంతో విప్పారింది.

"సారథీ!....బాబూ!....మీ అమ్మ...." ఏదో చెప్పబోయాడు రాజశేఖరం.

"సారీ! రాజశేఖరంగారూ...మీరు నన్నా పేరు[illegible] పిలవొద్దు. 'బాబూ' అన్న పిలుపుకి అపవిత్రత ఆపాదించవద్దు. మీరు అలా పిలవడానికి అనర్హులు. మీ కామానికి కళ్ళు తెరచి తండ్రి ప్రేమకు నోచుకోని నేను — ఈనాడు కూడా ఆ తండ్రి ప్రేమను ఆశించడం లేదు. ఇకపోతే అసలు విషయానికి వద్దాం. మీరు నాకేమీ చెప్పవద్దు. సభ్యత కాదని

*

'భర్తే భార్యను మానభంగం చేస్తే' వంటి మకుటాల్తో కథలు, సినిమా సన్నివేశాలు మనకి చాలానే వచ్చాయి. కాని అమెరికాలోని సేల్‌నగరంలో ఒక గ్రెటా రైడ్ అవుట్ అనే భార్యామణి తన భర్త తనని మానభంగం చేశాడని ఫిర్యాదు చేసింది. అంతేకాదు. అతను తన మీద చేయి కూడా చేసుకునేవాడని, నానా విధాలుగా హింసించేవాడనీ చెప్పింది. ఆమె తరపున వాదించిన న్యాయవాది-వివాహమనేది భార్యని బలవంతంగా అనుభవించడానికి పొందిన రక్షణ కవచం కాదని వాదించాడు. ఆమె భర్త జాన్‌రైడ్ అవుట్ తరపున వాదించిన న్యాయవాది మాత్రం 'ఇదంతా గ్రెటా విడాకులు పొందడానికి చేస్తున్న కుట్ర అనీ, తనకంటె చిన్నవాడైన తన భర్తతో ఆమె ప్రేమించడమైతే ప్రేమించిందికానీ మనసు కలిపి కాపురం చెయ్యలేకపోతోందనీ.... అసలు సంగతి యిదనీ' తేల్చి చెప్పాడు.

శ్రీ కోర్టువారు తల్చుకుంటే జాన్‌కి ఇరవై ఏళ్లు శిక్షపడివుండేది కాని 21 ఏళ్ళ జాన్‌ని 23 ఏళ్ళ గ్రెటాని చూశాక వారికి ఆ లాయర్ చెప్పింది సబబుగానే అనిపించి అతన్ని నిర్దోషిగా నిర్ణయించి విడిచిపెట్టారు.

*

తెలిసినా, నాలోని ఉత్సుకత తలుపు చాటు నుండి మీ మాటల్ని మొత్తం వినేట్లు చేసింది. అందుకు ముందుగానే క్షమాపణలు చెప్పుకుంటున్నాను.... మీరు నాకేమీ చెప్పనవసరం లేదు. మీకూ మా అమ్మకూ జరిగిన సంభాషణ అంతా విన్నాను. అందుకే నా నిర్ణయాన్ని కూడా చెబుతాను వినండి.

"మీకు భార్య పోయింది కనుక ప్రస్తుతం మీకు భార్య కావాల్సి వచ్చినా, మీకు తల కొరివి పెట్టడానికి, మీ బాధ్యతలు స్వీకరించడానికి మీకో కొడుకు కావాల్సి వచ్చినా, మేము అందుకు అంగీకరించడానికి సిద్ధంగా లేం....మీరు చాలా గొప్పవాళ్ళే కావొచ్చు. మీకు తరతరాలు తిన్నా తరగని ఆస్తిపాస్తులే వుండవచ్చు. కాని వాటి మీద మాకు మోజులేదు. మాకూ మానాభిమానాలున్నాయి. మీరు తరిమేసినప్పుడు బయటికి పోవడానికి, రమ్మన్నప్పుడు రావడానికి మేము ఆత్మ విశ్వాసం లేని మనుష్యులం కాదు.

"రాజశేఖరంగారూ! మీరు ఎరగా చూపించే ఆస్తిపాస్తులేవీ మమ్మల్ని ప్రలోభ పెట్టలేవు. మేము పేదరికంలోనే పుట్టాం. పేదరికంలోనే పెరిగాం. ఇక ముందూ పేదరికాన్నే రుచి చూచి అందులోనే కళ్ళు మూస్తాం. మాకు అందులోనే హాయీ ఆనందమూ వున్నాయి.

"మీరు నాకు జన్మనిచ్చిన తండ్రనే నగ్నసత్యం ముందుగానే తెలిసి వున్నట్లయితే మీ దగ్గరికి వుద్యోగానికే కాదు—అసలు మీ మొఖం చూడటానికే ఇష్టపడేవాణ్ని కాదు. ఇప్పుడు మీ ఉద్యోగమే కాదు. మీరు అందల మెక్కిస్తానన్నా నేను అందుకు సుముఖంగా లేను.

"రాజశేఖరంగారూ! మీరు నాణానికి బొమ్మా-బొరుసూ రెండే చూశారు. కాని నాణానికి మూడో వైపు కూడా వుంటుందని ఊహించలేకపోయారు. అదే ఆత్మాభిమానం. మీలాంటి ఏ కొద్ది మందో తప్పించి ఆత్మాభిమానం చంపుకుని బ్రతికే మనుష్యుల్ని నేను ఎక్కడా చూడలేదు. మాకు ఆత్మాభిమానమే ఆస్తిపాస్తులు.

"రాజశేఖరంగారూ!....నాకు ఉద్యోగం రాకపోయినా పర్వాలేదు. ఆస్తిపాస్తులు లేకపోయినా పర్వాలేదు. కాయకష్టం చేసి నా తల్లిని పోషించగల కండబలం వుంది. గుండెబలం వుంది. ఈ సంఘాన్నీ, ఈ మనుష్యుల్నీ ఎదిరించి నిలబడగలిగే మనోధైర్యం వుంది. ఇవన్నీ మీలాంటి ఒక పిరికివాడి దగ్గర నుండి సంక్రమించినవి కావు. నా తల్లి పోషణలో, శిక్షణలో నేను అలవరచుకున్న గుణాలు. ఈ ఇల్లు ఒక పవిత్ర దేవాలయం. అందులో నా తల్లి ఒక పవిత్ర దేవత. నేను ఆ దేవతను ఆరాధించే పూజారిని. ఈ పవిత్ర దేవాలయంలో నీలాంటి పిరికివారికీ వంచకులకీ తావులేదు. దయవుంచి వెళ్ళిపొండి. ఈ ఆలయం పవిత్రతకేకాదు — ప్రేమకూ, అప్యాయతకూ, అనురాగానికీ నిలయం. వెళ్ళిపొండి మీలాంటి వారి నీడ పడినా ఇది మైలపడిపోతుంది పొండి. వెళ్ళిపొండి."

ఆవేశంగా అంటున్న సారథిని చూచి ఆశ్చర్యపోలేదు శాంతమ్మ. తన రక్తం పంచుకుని పుట్టిన తన బిడ్డ తన కళ్ళముందే తప్పటడుగులు వేసి, వచ్చీరాని మాటలు మాట్లాడిన తన బిడ్డ తన కళ్ళ ముందే పెరిగి పెద్దవాడైన తన బిడ్డ....తన సారథి. ఇంత ఉన్నతంగా మహోన్నతంగా తన కంటే ఉన్నతంగా ఎదిగి పోయినందుకు ఆనందపడిపోయింది. ఆనందబాష్పాలు రాల్చింది.

రాజశేఖరం ఖిన్నుడై పోయాడు.

"అవును....తనకు ఇక్కడ స్థానం లేదు.... స్థానం లేదు...."

గొణుక్కుంటూ, వెనక్కి తిరిగాడు. ఆ తల్లినీ, కొడుకుని చూసే ధైర్యం చాలక, రాజశేఖరం. □